

חסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת ניצבים וילך

לדעת לבקש סליחה

**ביצד אנו יכולים לסלוח לעצמנו אם אנחנו לא יודעים שה'
סולח לנו? מהי תפקידה של הבושה בחזרה בתשובה? כיצד אנו
יכולים על ידי התשובה להיות בטלים לגמרי לה'?**

'במוצאי יום מנוחה קדמנוך תחילה' – במוצאי שבת הקרובה, אנו (בני אשכנז) נוהגים להתחיל להגיד סליחות. אדמו"ר הזקן כתב בסידור מאמר חסידות לפני סליחות, מאמר המסביר לנו כיצד עלינו לבקש סליחה.

לחטוא – להתעלם ממציאות ה'

כאשר אדם נופל וחוטא בחטא מסוים, מעבר לחטא הספציפי בו הוא נופל, ישנו חטא כללי יותר. האדם חוטא בכך שהוא מאוד נתון בעצמו ובתאוותו, כך שהוא מתעלם ממציאות ה'. האדם מעדיף שלא לשים לב לכך שיש את הקב"ה, כי התעלמות ממציאות ה' מאפשרת לאדם לעבור על רצונו.

כאשר אנו שמים לב שכך אנו מתייחסים לקב"ה, אנו יכולים לעבור לשלב הבא – שלב החרטה.

רוצה להיות רצוי

בשלב הבא האדם שם לב לנוכחות של ה', הוא שם לב שיש את ה' שמצפה ממנו, והוא מצידו בחר להתעלם. הבנה זו יוצרת אצל האדם תחושה לא נעימה הגורמת לחרטה, הוא יודע שהוא פגע והתעלם מה', לא נעים לו שה' אינו מרוצה ממנו ולכן הוא מתחרט.

בשלב זה האדם כבר אינו שקוע כל כך בעצמו, הוא שם לב שיש את הקב"ה שעומד שמצפה ממנו לקיים תורה ומצוות. אך עדיין האדם לא יצא לגמרי מעצמו, כי הוא עדיין עסוק בתחושת אי הנעימות שנוצרה לו מכך שאינו מרוצה לפני הקב"ה.

לבקש סליחה – להיות תלוי

לאחר שהאדם מרגיש שאינו מרוצה לפני ה', הוא בא לבקש סליחה. על הסליחה נאמר 'כי עמך הסליחה למען תורא', בקשת הסליחה מעוררת אצל האדם יראה. כאשר האדם מבקש סליחה הוא בעצם מודה שהוא לא בסדר, וכדי שהוא יוכל לקבל את עצמו הוא צריך שה' יסלח לו. בשלב זה האדם תולה את עצמו בקב"ה, אם ה' יסלח לו הוא יוכל להסתכל על עצמו במראה אך אם לא... תחושת התלות המוחלטת בה' יוצרת אצל האדם יראה, הוא ירא מפני הבאות ומצפה ומיחל שה' יסלח לו. אדם המבקש מחילה דומה לאחד שעומד בפני השופט, אדם זה מלא בחששות כי הוא לגמרי תלוי בחסדי השופט לטוב ולמוטב. כאשר האדם מבקש סליחה מה' הוא מרגיש שכל גורלו תלוי בהיענות של ה' לבקשת המחילה.

בשלב זה האדם יוצא מעצמו עוד יותר מהשלב הקודם, הוא לא רק מתחרט כי לא נעים לו עם עצמו, אלא הוא מבקש סליחה ושם את עצמו בידיים של ה'.

ולנו בושת הפנים

לאחר בקשת הסליחה מגיע השלב שבו ה' סולח. בהסתכלות פשוטה נראה שבשלב זה האדם פאסיבי כביכול, כעת הגיע תורו של ה' לסלוח, אך בהתבוננות מעמיקה יותר ניתן לראות שגם כאשר ה' סולח הוא דורש מאיתנו לעבוד.

בסליחות אנו אומרים 'לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים', משפט זה מבטא את התחושה שלנו בשעת המחילה. כאשר ה' סולח לנו אנו מרגישים שהוא מצידו עושה איתנו צדקה, ואילו לנו יש בושת פנים. תחושה זו נובעת, מההבנה שה' כלל לא צריך לסלוח לנו, אנו באמת חטאנו ולא מגיע לנו כלל שה' ימחל לנו.

המחילה שלו נובעת לגמרי מצדקה, ממילא אנו נשארים עם בושת הפנים – עם ההרגשה שאנו באמת אמורים לשאת בתוצאות החטא, ולהיעלם מעל פני האדמה. כאשר אנו מבקשים מחילה אנו מרגישים יראה גדולה, אולם כאשר ה' סולח אנו מרגישים בושת פנים ההופכת אותנו לכלי לסליחה של ה'.

בשלב זה אנו לגמרי יוצאים מעצמנו, עד כדי כך שאנו מתביישים בקיום שלנו. מצד ההבנה שלנו ה' כלל לא אמור לסלוח לנו, ממילא אנו לא רוצים להישאר קיימים. כעת אנו יכולים להרגיש שכל הקיום שלנו מכך שה' רוצה בנו כאשר הוא סולח לנו. בושת הפנים מגלה את היחוד הגדול שיש ביננו לבין ה' בשעת המחילה.

אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני

כתוב בספר ישעיהו 'אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני'. לכאורה כאשר ה' מוחה את פשעינו הוא עושה זאת כדי לסלוח לנו, מדוע אומר הנביא שה' מוחה את פשעינו **למענו**?

לפי דברי אדמו"ר הזקן, בפסוק זה ה' מתאר לנו כיצד אנו נראים בשעת המחילה. תחושת בושת הפנים שתיארנו לעיל גורמת לנו להרגיש כאילו אנו לא קיימים. הסליחה של ה' היא זו שגורמת את הקיום שלנו, כך שאנו מרגישים שאנו קיימים רק בזכותו. כאשר האדם מרגיש שהוא קיים רק בזכות ה', מתגלה אצלו שהוא באמת חלק מה'. כאשר ה' סולח לו הוא לא רק סולח לאדם, אלא הוא בעצם 'מוחה פשענו למענו'.

בדרך כלל כאשר אנו מבקשים סליחה מה', איננו יודעים אם ה' באמת סולח לנו. גם כאשר אנו מאמינים שה' סולח אנו לא מרגישים שהוא אומר לנו זאת. בזמן בית המקדש ביום הכיפורים ה' היה מודיע לעם ישראל על הסליחה והמחילה, על ידי שהגורל של השעיר לחטאת היה עולה ביד ימין ושהלשון של זהורית שהייתה קשורה בסלע הייתה מלבינה. אך כעת כיצד אנו יכולים לשמוע את תשובתו של ה' כאשר הוא אומר סלחתי?

אדמו"ר הזקן מסביר שהבושה של האדם המהווה כלי לסליחה של ה', מעידה על כך שה' אומר סלחתי. האדם מתבייש מכך שה' לא היה אמור לסלוח לו ובכל זאת הוא סלח, לכן כאשר הוא מתבייש בעצם הדהדה אצל האדם האמירה של ה' 'סלחתי'.

סיכום

שלב ראשון – שלב החטא, האדם מתעלם מה' והוא לגמרי נפרד ממנו.

שלב שני – שימת לב לייחס שלי לה' ותחושת חוסר הנעימות מכך שאיני רצוי אצל ה'. בשלב זה אני עדיין קצת בתוך עצמי כי כל מה שמפריע לי זה שלא נעים לי.

שלב שלישי – בקשת המחילה, אנו תלויים בכך שה' יסלח לנו תחושה שמולידה אצלנו יראה. כעת אנו יוצאים מעצמנו לגמרי אך אנו עדיין לא חלק מה'.

שלב רביעי – ה' סולח, אני מצד עצמי לא מרגיש קיים כי לא מגיע לי שה' יסלח לי, רק הסליחה של ה' היא זו שמקיימת אותי. אני לגמרי חלק מה' כי הסליחה של ה' היא הסיבה לקיום שלי.

הבושה שהאדם חש בשלב הרביעי נובעת מהתגובה של ה' 'סלחתי'.

שבת שלום!

בית המדרש 'עוד יוסף חי'

